

kde pracoval v malom laboratoriume školskom. Výskumné práce konal už ako kaplán a tiež v Mnichove v ateliéri istého privateura. Po odchode do Ameriky r. 1896 štúdia svoje prerhol na 3 roky následkom organizovania farnosti a jej zariadenia. Roku 1899 začal vážnejšie študovať telegrafovanie bez drôtu, zariadil si malý laboratórium vo fare a už roku 1903, 2-ho októbra, zadal žiadosť o prvý patent na tak zvaný „Tone System“, ktorý patent vo Washingtone [!] bol rozdelený na dvoje a síce: Wireless Telegraph Apparatus No. 759.825 a „Method of communication [!] intelligence by wireless Telegraphy“ No. 759.826 a dňa 10. mája r. 1904 bol mu povolený.

Na základe týchto dvoch patentov vytvorila sa Kompania vo Philadelphii, pod menom „Universal Ether Telegraph Com.“, ktorá kontraktom zaviazala sa mu, že odkúpi a do života uvedie horemenovaný systém telegrafovania bez drôtu, zaplatí výlohy spojené s dokázaním praktičnosti tohoto vynálezu medzi Wilkes-Barre a Scranton, Pa, v dialke 20 amer[ických] míl a zaväzuje sa platiť ročne \$ 1500.– na ďalšie výskumy. Roku 1905 v mesiaci septembri bola prvá verejná skúška medzi spomenutými mestami, ktorá sa vydarila úplne, ako sa o tom americké časopisy hneď rozpisali. Antény (poveterné drôty) pozostávali z 10 kolmých drôtov ťahaných do výšky 200 stóp (asi 65 m). Elektrická sila do motoru bola ½ konskej sily. Pri výskumoch vyšlo najavo, že v istých pádoch počas vhodnej poveternosti docielilo sa spojenia s Brooklyn Navy Yard, vojenskou stanicou o dialky 200 míl. Kompania vynález prijala a vyplatila \$ 5000.– za prvý patent a za \$ 100 000.– Shares (akcii), dľa kontraktu začala predávať akcie, s cieľom stavania ďalších staníc. Na to hneď v mesiaci októbri alebo začiatkom novembra silný víchor zrútil telegrafičnú vežu v Scranton a poškodil vežu vo Wilkes-Barre, Pa. Ešte toho samého roku zomreli traja najvážnejší ľudia z Kompanie, takže od stavania staníc sa odstúpilo a práca obmedzila sa výlučne na výskumy v laboratóriume, ktoré platila Kompania za viac rokov už menovaným obnosom. Ešte v októbri 7ho (1905 bola zadaná žiadosť o patent na zdokonalenie menovaného systému, aby sa mohol použiť pri tamže alternatingcurrent /premenlivý prúd/). Ponevač prístroje boli hotové, preto i tento vynález bol skúšaný verejne pri public teste (verejnej skúške). Ponevač niektoré častičky tohoto vynálezu udreli sa do iných patentov, na Patentoff[ic]e, nastala dlhšia dišputa a patent bol povolený až 6. apr[íla] 1909. Roku 1918 tento patent tiež odkúpila Kompania, ktorá vtedy pozostávala už len z dvoch ľudí, lebo ostatní zomreli, za \$ 6000.– ostatné patenty (všetkých je 12) neodkúpila, ale spravila záväzok, že v páde odpredania týchže vynálezca dostane „pro rata“ za každý. Toto je dnešné stanovisko celej záležitosti.

Roku 1915 Markonihho Kompania a Kompania prof. Fessendera, ktorý je podporovaný štátom, dostali sa pred nov. súd v New Yorku, ohľadom prvenstva ich vynálezov a zvlášte ohľadom priority ich tak zvaného soncsous systému ktorý je totožný s prvými patentami Murgaša. Obe Kompanie prišli do jeho laboratóriumu na zistenie vecí a on pozvaný bol za svedka pred súd do New Yorku. Ako náhle zistil súd podstatu vynálezu, ich právo bolo odmrštené a svedkovia boli odvolaní. (Vec sa má tak, že Markoni a Fessender robili pokusy s Murgašovým vynálezom a zistili, že predčí nad všetkými svojimi vynálezmi do veľkej dialky, takže dnes užíva sa ton systemu po celom svete, na každej lepšej stanici iskrovej telegrafie).

Rozumie sa i Markoni i iné Kompanie užívajú menovaný systém ďalej a jeho vlastnosti opísané sú v knihe prof. Fleminga „The principles of Wiresles Telegraphy“, druhé vydanie a privlastňujú sa tam Markonimu. Dľa informácií v Prahe dohoda mieni za 4 roky zamedziť všetky iskrove telegrafické stanice a tiež i Poulsenky (obľukové) a dovoli len systému tak zvané audionové užívať. Následovne vynález ton-systemu tiež padá do tohoto odboru, teda mal by len cenu pionierskej práce jestli – totižto – sa tak stane.

Slovenskí včelári na dnešnom zhromaždení v Lubochni svojmu milovanému tatíčkovi
hodnú najúprimnejšej oddanosti.

Predsedníctvo.

TELEGRAM

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. Kor-II-23. Originál došlého telegramu, nalepená telegrafní páska.

- a – Adresováno: Panu prezidentovi Československé republiky v Prahe.
b – Podle razítka došel telegram do KPR 23. 8. 1920.

M. Dula T. G. Masarykovi^a
Turčiansky Sv. Martin, [27. srpna 1920]^b

/63

Matica slovenská v Turčianskom Sv. Martine zo svojho valného shromáždenia pozdravuje vás ako svojho protektora a prezidenta našej republiky s celou vrelosťou slovenského srdca.

Dula, predseda.

TELEGRAM

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. Kor-II-22. Originál došlého telegramu, nalepená telegrafní páska.

- a – Adresováno: Praezident Masaryk Praha.
b – Datum určeno podle razítka na dokumentu, telegram došel do KPR 27. 8. 1920.

M. Volko a F. Vrtěl T. G. Masarykovi^a
[Krompachy], 25. listopadu 1920

/64

Dňa 25. listopadu 1920^b

Tatičku náš.

Zostavením vyživovacích podpor tým najpotrebnejším z potrebných – válečným invalidům, vdovám a sirotám – ocitli se tito v největší bídě a není také divu, neboť – otec padl, matka zemřela – a tři siroty zůstaly 82leté matce-dceřiny na krku, která není schopná ani sebe uživiti. (Případ v Hrádku). Notariáty nechápou zákon ze dne 20. února 1920 a vdovy tím trpí.¹ Abychom předešli nemilým řečem a pomohli tak státnímu aparátu tím, že svépomocnými akcemi hodláme zmírniti bídu a zároveň veřejnou sbírkou podělití válečné vdovy a sirotky na svátky vánoční. Jedná se nám, aby zde v nejnebezpečnějším hnízdě naší vlasti – Krompachu – byly v první řadě vdovy ihned podpořeny, dokazujeme stále, že státem podpory jsou zaručeny, avšak nedostatek úřednických sil je vinen tím, že nelze ohromnou agendu tuto zpracovati si tak, že nevinná je vlast, která při nejlepší vůli